
Documentació de la cort del veguer de Manresa referent a Mura

Marc Torras i Serra

*Arxiu Històric de
la ciutat de Manresa*

Amb aquesta comunicació volem donar a conèixer una relació de 45 documents de caràcter judicial dels segles XIV al XVIII, alguns dels quals ja s'han utilitzat en diversos estudis històrics, que poden resultar d'interès per estudiar la història de Mura.

Cal dir, però, que aquest no és un catàleg complet i que la comunicació s'ha de considerar com l'anticipació d'un catàleg dels processos de la cort del veguer i del batlle que s'està elaborant.

Pel que fa als documents en si, en el catàleg que presentem s'hi barregen les tres tipologies documentals que podem trobar al llarg del procés judicial: el procés sencer, o bé dues de les diligències del procés que també podien presentar-se separades d'aquest: denúncies i enquestes o declaracions de testimonis.

D'altra banda, i per motius d'espai, en aquesta comunicació només oferim les dades mínimes que permetin identificar i localitzar cada procés, enquesta o denúncia: títol, dates externes de les diligències del procés i topogràfic del document. Igualment, fem constar els casos en què un d'aquests documents s'ha utilitzat o extractat en algun estudi històric.

Amb aquesta comunicació volem donar a conèixer una relació de documents de caràcter judicial, alguns dels quals ja s'han utilitzat en diversos estudis històrics, que poden resultar d'interès per estudiar la història de Mura.

De bell antuvi, cal aclarir que aquest no és un catàleg complet i que la comunicació s'ha de considerar com l'anticipació d'un catàleg dels processos de la cort del veguer i del batlle que s'està elaborant. Treball del qual, a hores d'ara, encara ens falten molts lligalls per revisar o per fitxar, tant de l'Arxiu Històric de la ciutat de Manresa com de l'Arxiu de la Seu de Manresa, llocs en què es conserva aquesta documentació.

Així mateix, volem especificar que l'abast geogràfic i cronològic del nostre treball és el dels documents que s'han conservat provinents de la cort del veguer de Manresa, que fan referència al terme o a les persones del municipi i parròquia de Mura dels segles **xiv** i **xvii**.

Pel que fa als documents en si, en el catàleg que presentem s'hi barregen les tres tipologies documentals que poden aparèixer al llarg del procés judicial: el procés sencer, o bé dues de les diligències del procés que també podien presentar-se separades d'aquest: denúncies i enquestes, o declaracions de testimonis.

Amb tot, cal tenir present que, quant al que considerem processos sencers, en cap cas es tracta de tot el procés acabat, atès que el procediment processal emprat durant aquest llarg període només recollia per escrit la primera part del procés, el que s'ha anomenat la «fase sumària» o «en ofensa», en la qual es recollia tota la informació disponible per a l'aclariment dels fets que es jutjaven. Després d'aquesta venia la fase «en defensa», que era a vista oral, i no en quedava cap constància escrita. En ella l'acusat es defensava del que se li imputava. Un cop s'havia fet la vista oral, el jutge dictava sentència, que acostumava a quedar recollida en uns registres especials que, en el nostre cas, no s'han conservat.

En total presentem ordenats cronològicament un total de 45 documents, 5 dels quals són processos, 38 enquestes i els 2 restants denúncies.

D'altra banda, i per motius d'espai, en aquesta comunicació només oferim les dades mínimes que permetin identificar i localitzar cada procés, enquesta o denúncia: títol, dates extremes de les diligències del procés i topogràfic del document.

Quant al títol, que sempre hem intentat que sigui breu, l'hem posat nosaltres fent un extracte del títol o encapçalament que consta en el mateix document, quan hi és. Quan no hem trobat un títol original, aquest l'hem redactat nosaltres en relació amb el contingut del document.

Respecte al topogràfic de cada document, aquest consisteix en el nombre de referència del lligall en què es pot localitzar. En aquest cas tots els documents es conserven a l'Arxiu de la Seu de Manresa (ASM), excepte un què es troba a l'Arxiu Històric de la ciutat de Manresa (AHCM).

Per altra banda, fem constar els casos en què un d'aquests documents s'ha utilitzat o extractat en algun estudi històric.

Catàleg

1. Enquesta a Mura.
s. **xiv**
ASM. V - 117.

2. Procés a Mura.
1307, octubre, 31
ASM. V - 117.
3. Bernat Aymeric, cambrer de la Seu, contra Francesc Sitjar, procurador de Miquel Matarrodona, de Mura, i altres.
1484, agost, 12 - 1485, febrer, 14
ASM. V - 119 (Moià).
4. Denúncies fetes per Joan Puigtoire, batlle de Mura, contra alguns homes de Mura.
1537, maig, 23 - 1539, febrer, 16
ASM. V - 140.
5. Enquesta contra Joan Xantaquar, de Mura.
1538, novembre, 22
ASM. 85.
6. Enquesta contra Salvador Vall, de Mura.
1539, abril, 15 - 1532, febrer, 10
ASM. V - 117.
7. Enquesta contra Joan Vila, pagès de Mura.
1541, setembre, 9 - 1542, febrer, 10
ASM. V - 117.
8. Enquesta contra Bernat Dexeu, de Mura.
1545, abril, 29 - 1545, maig, 7
ASM. 85.
9. Enquesta contra els que van robar al mas de la Pineda de Mura.
1548, desembre, 19
ASM. 178.
10. Joan Mata, pagès de Mura, contra Joan Valls, pagès de Mura.
1549, desembre, 2 - 1552, març, 3
ASM. 188.
11. Enquesta contra en Farell, de Mura.
1551, octubre, 23
ASM. V - 117.
12. Enquesta contra Vicenç Llobet, de Mura.
1554, gener, 29 - 1554, abril, 22
ASM. 85.
13. Enquesta contra Vicenç Llobet, de Mura, i altres.
1556, setembre, 12 - 1557, març, 4
ASM, 190.
14. Enquesta contra Bartomeu Joan Vila, de Mura, a instància de Joan Puig de la Bauma.
1583, juliol, 11 - 1583, juliol, 13
ASM. V - 117.
Ferrando (1993): 58-59.
15. Enquesta contra en Santlleyr, a instància de Joan Vila, de Mura.
1584, desembre, 31
ASM, 85.
16. Enquesta contra Bernat Guillela, de Mura.
1585, juliol, 29 - 1585, agost, 17
ASM. 85.
17. Enquesta sobre l'assassinat de Valentí Llobet, de Mura.
1585, agost, 4 - 1586, abril, 29
ASM. V - 117.
Ferrando (1993): 61-64.
18. Enquesta contra Jaume Perich, a instància de Joan Fossar, de Mura.
1585, novembre, 14
ASM. V - 17.
19. Enquesta contra en Fossar, de Mura.
1586, abril, 17
ASM. V - 17.
20. Enquesta contra Antoni Vallès, pagès del mas Vila, de Mura, per dir males paraules i insultar en Sebastià Febrés, de Mura.
1586, juliol, 27 - 1586, setembre, 4
ASM. V - 117.
21. Enquesta contra Valentí Llobet, pagès de Mura.
1586, agost, 11 - 1586, agost, 23
ASM. V - 117.
22. Enquesta contra Narcís Puig, de Mura.
1586, novembre, 17 - 1586, novembre, 18
ASM. 131.
23. Enquesta contra Narcís Puig-roura, de Mura.
1586, novembre, 17
ASM. 131.
24. Enquesta sobre l'assassinat d'en Joan, pagès de Mura.
1586, desembre, 20
ASM. V - 117.
25. Enquesta contra Valentí Valls, pagès de Mura.
1587, març, 14
ASM. V - 117.
26. Enquesta contra Antoni i Pasqual Puig, de Mura.
1588, febrer, 4 - 1588, febrer, 9
ASM. V - 117.
27. Antica Perich, de Mura, contra Pere Pujol, pagès de Manresa.
1589, abril, 12 - 1589, abril, 27
ASM. V - 117.
28. Enquesta sobre un home trobat mort en el terme de Mura.
1590, novembre, 4
ASM. V - 117.
Ferrando (1988): 23-28; Ferrando (1993): 65-66.
29. Enquesta contra un home trobat en un casalot de Mura.
1591, octubre, 12
ASM. V - 117.

30. Enquesta sobre un ase que s'ha trobat en un bosc del Puig de Mura.
1593, abril, 30
ASM. V - 117.
Ferrando (1993): 69-70.
31. Enquesta contra Antoni Puig, de Mura.
1593, juny, 9
ASM. V - 117.
32. Enquesta sobre un robatori a l'església de Mura.
1593, desembre, 29
ASM. V - 117.
33. Enquesta sobre un robatori de peix a un traginer a Mura.
1595, maig, 19 - 1595, maig, 29
ASM. V - 117.
Ferrando (1988): 137-138. Datat l'any 1645.
34. Enquesta sobre Bertran Ferrer, àlies Bianna, i Bertran Anglada, acusats d'haver robat sis càrregues de carbó de l'heretat Vall de Mura.
1595, agost, 19 - 1595, agost, 27
ASM. V - 117.
35. Enquesta contra els que van robar a l'església de Mura.
1596, gener, 8
ASM. V - 117.
36. Enquesta sobre l'assassinat d'Esteve Vidal, pagès de Castellterçol, comès a Mura.
1601, setembre, 15 - 1601, setembre, 19
ASM. V - 117.
37. Enquesta contra Antoni Serdà, acusat de disparar amb pedrenyal contra Antoni Puig, pagès de Mura.
1602, desembre, 26 - 1603, gener, 17
ASM. 131.
38. Enquesta contra Jaume Santlley, pagès de Mura, per no voler pagar el delme per l'heretat que té a Mura.
1602, desembre, 31
ASM. V - 117.
39. Enquesta contra Antoni Joan Mata de la Muntanya, de Mura.
1606, desembre, 29
ASM. V - 117.
40. Enquesta contra Valentí Fabrés, de Mura.
1608, gener, 8 - 1608, gener, 9
ASM. V - 117.
41. Enquesta sobre la troballa d'un bou a l'heretat de Mata, de Mura.
1612, agost, 11
ASM. 50.
42. Denúncia feta per Valentí Romeu, pagès de Mura, explicant que ha estat atacat per bandolers.
1615, octubre, 24
AHCM. V - 120.
43. Joan Badia, pagès de Mura, contra els tutors dels fills d'Antoni Joan Matarrodona, de Mura.
1616, juliol, 27
ASM. 117.
44. Enquesta contra els que robaren Martí Vila, de Mura.
1617, març, 14 - 1617, març, 30
ASM. V - 117.
Ferrando (1988): 87-92; Ferrando (1993): 81-84.
45. Enquesta contra Francesc Mata, pagès de Mura, acusat de l'assassinat de n'Oliveres.
1629, desembre, 28
ASM. V - 117.

Bibliografia

Ferrando i Roig, Antoni (1988). *Cròniques bandoleres de Sant Llorenç de Munt. El camí ral de Barcelona a Manresa*, Cavall Bernat, 15. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Montserrat.

Ferrando i Roig, Antoni (1993). *El mas Puig de la Balma (Mura-Bages)*, Cavall Bernat, 23. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Montserrat.